

Osallisuuden kokemus ja seksuaaliväkivalta: Kouluterveyskyselyn 2019 tuloksia

PÄÄLÖYDÖKSET

- Seksuaaliväkivaltaa kokeneilla oppilailla ja opiskelijoilla oli matalampi osallisuuden kokemus kaikilla kouluasteilla.
- Seksuaaliväkivallan ja osallisuuden kokemuksen välinen yhteys oli voimakkain perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisilla. Toisella asteella tulokset olivat keskenään samankaltaisia.
- Seksuaaliväkivallan uhriksi joutuminen oli 8. ja 9. luokkalaisilla pojilla tyttöjä vahvemmin yhteydessä heikompaan osallisuuden kokemukseen. Tytöt kuitenkin kokevat seksuaaliväkivaltaa poikia enemmän, ja heidän osallisuuden kokemuksensa oli poikia matalampi tai lähes yhtä matala.

Osallisuuden kokemus kuvaa ihmisen kokemaa merkityksellisyyttä, sosiaalisen vuorovaikutuksen laatua sekä mahdollisuuksia toimia ja vaikuttaa (esim. Isola ym. 2017; Leemann ym. 2021). Osallisuuden kokemus edellyttää aineellista ja aineetonta perusturvaa (Isola ym. 2019) kuten turvallista elinympäristöä, luottamusta, arvostusta ja yhteyksiä muihin ihmisiin.

Tässä julkaisussa analysoidaan seksuaaliväkivallan yhteyksiä osallisuuden kokemukseen. Aineistona ovat Kouluterveyskyselyn vastaukset perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisilta, lukiolaisilta ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilta. Osallisuuden kokemusta mitataan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa kehitetyllä, 10 väittämän osallisuusindikaattorilla (ks. s. 3). Tieto tukee kansallisen Väkipallaton lapsuus 2020–2025 -toimenpidesuunnitelman tavoitetta lisätä ymmärrystä osallisuuden, turvallisuuden ja väkivallan yhteyksistä (Isola ym. 2019). Osallisuuden kokemuksen on todettu olevan yhteydessä koulukiusatuksi joutumiseen, koulukiusaamiseen osallistumiseen, vanhempien aiheuttamaan henkiseen ja fyysiseen väkivaltaan sekä seksuaaliseen häirintään (Virrankari ym. 2020, 2021a, 2021b; Virrankari & Leemann 2022).

Seksuaaliväkivallassa on kyse henkilön seksuaalisen itsemääräämisoikeuden ja yksityisyyden vakavasta loukkaamisesta. Mukana on usein myös sekä vallankäyttöä että voimankäyttöä. (THL 2022a.) Seksuaaliväkivallan muotoja ovat esimerkiksi raiskaus, seksiin pakottaminen ja painostaminen sekä kuvaaminen ilman lupaa (ks. Ensi- ja turvakotien liitto 2021).

Seksuaaliväkivallan uhriksi joutuminen vaikuttaa kielteisesti henkilön hyvinvointiin ja terveyteen. Uhreilla esiintyy esimerkiksi ahdistuneisuutta, masennusta, traumaperäistä stressihäiriötä sekä itsemurhayrityksiä (Chen ym. 2010). Seksuaaliväkivallan uhreilla on myös korkeampi riski joutua uudelleen seksuaaliväkivallan kohteeksi. Tutkimuksissa on myös havaittu lisääntynyt riski esimerkiksi syömishäiriöihin, kehityksellisiin vammoihin sekä oppimisvaikeuksiin. (Maniglio 2009.)

Tytöt kokevat seksuaaliväkivaltaa enemmän kuin pojat. Vuonna 2019 perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisista tytöistä 9,7 prosenttia oli kokenut seksuaaliväkivaltaa. Pojilla vastaava luku oli 4,3 prosenttia. Lukiolaistytöistä seksuaaliväkivaltaa oli kokenut 10,2 prosenttia, kun taas pojista sitä oli kokenut 2,7 prosenttia. Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevista tytöistä 13,1 prosenttia kertoi kokeneensa seksuaaliväkivaltaa, pojista näin kertoi 3,8 prosenttia. Vuonna 2021 seksuaaliväkivallan kokemukset olivat lisääntyneet erityisesti työllä. Kasvu oli erityisen suuri ammatillisen oppilaitoksen työllä (vuonna 2021 19 %). (THL 2021.) Sukupuolen lisäksi seksuaaliväkivallan riski koskettaa eri tavoin eri väestöryhmiä. Vammaiset lapset ja nuoret sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat lapset ja nuoret kokevat seksuaaliväkivaltaa muita useammin (THL 2022a).

Osallisuuden kokemus ja seksuaaliväkivalta

Seksuaaliväkivallan kokemuksia kartoitettiin kysymyksellä ”Oletko kokenut jotakin seuraavista viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana?”. Seksuaaliväkivallan eri muotoja kuvaavina väittiminä olivat seuraavat: 1) pakottamista riisuuntumaan, 2) kehon intiimien alueiden koskettelua vastoin tahtoasi, 3) yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista sekä 4) rahan, tavaroiden tai päihteiden tarjoamista sinulle vastineeksi seksistä. Vastausvaihtoehtoina olivat ”kyllä” ja ”en”. Väittämistä on muodostettu summamuuttuja (kokenut seksuaaliväkivaltaa / ei kokenut seksuaaliväkivaltaa). (ks. sivu 4.) Tuloksista esitetään sekä summamuuttujan yhteydet osallisuuden kokemukseen että väittämäkohtaiset osallisuusindikaattorin keskiarvot. Kouluastekohtaisten tulosten lisäksi mukana ovat myös poikien ja tyttöjen luvut erikseen. Kaikki tulokset löytyvät myös liitetäulukosta 1.

Lotta Virrankari

THL

Lars Leemann

THL

Tutkimuksen toteuttajat, aineisto ja menetelmä

Tutkimus on toteutettu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Sokra-koordinaatiohankkeen ja Kouluterveyskyselyn yhteistyössä. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohankke – Sokraa rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto.

Tutkimuksen aineistona ovat THL:n vuoden 2019 Kouluterveyskyselyn vastaukset perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilailta (N = 89 570, kattavuus 75 prosenttia), lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilta (N = 44 636, arvio kattavuudesta 69 prosenttia) sekä ammatillisten oppilaitosten opiskelijoilta (N = 25 047, kattavuutta ei voida arvioida).

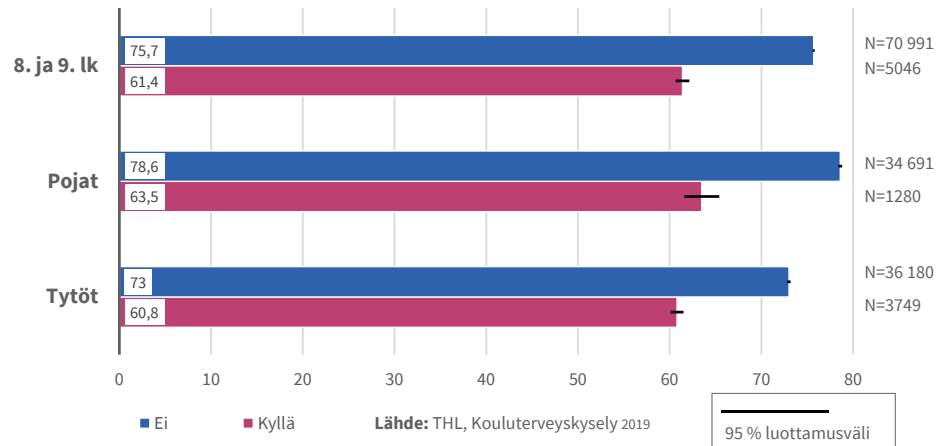
Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi maaliskuuhun opettajan valvomana luokkakyselyinä. Kyselyyn vastataan nimettömänä. Vuoden 2019 kyselyssä oli mukana useita väkivaltakokemuksia kartoittavia kysymyksiä.

Osallisuusindikaattori oli mukana vuoden 2019 Kouluterveyskyselyssä ensimmäistä kertaa (pl. 4. ja 5. luokan kysely). Asteikolla 0–100 pistettä perusopetuksen 8. ja 9. luokan pojilla osallisuusindikaattorin keskiarvo oli 78,1 (md 77,5) ja tytöillä 71,9 (md 72,5). Lukion pojilla keskiarvo oli 78,4 (md 77,5) ja tytöillä 72,9 (md 75). Ammatillisen oppilaitoksen poikien keskiarvo oli 78 (md 75) ja tyttöjen 71,5 (md 72,5). Poikien keskiarvot olivat 5,5–6,5 pistettä tyttöjä korkeammat. Poikien mediaani oli kaikilla kouluasteilla 2,5 pistettä tyttöjä korkeampi. Sukupuolierot eivät näkyneet pelkästään osallisuusindikaattorissa, vaan laajemmin hyvinvoinnissa (ks. Ikonen & Helakorpi 2019).

Aineisto analysoitiin IBM SPSS Statistics 27 -ohjelmistolla. Osallisuusindikaattorin keskiarvojen eroja kahden vastausvaihtoehdon välillä selvitettiin yksisuuntaisella varianssianalyysillä (ANOVA).

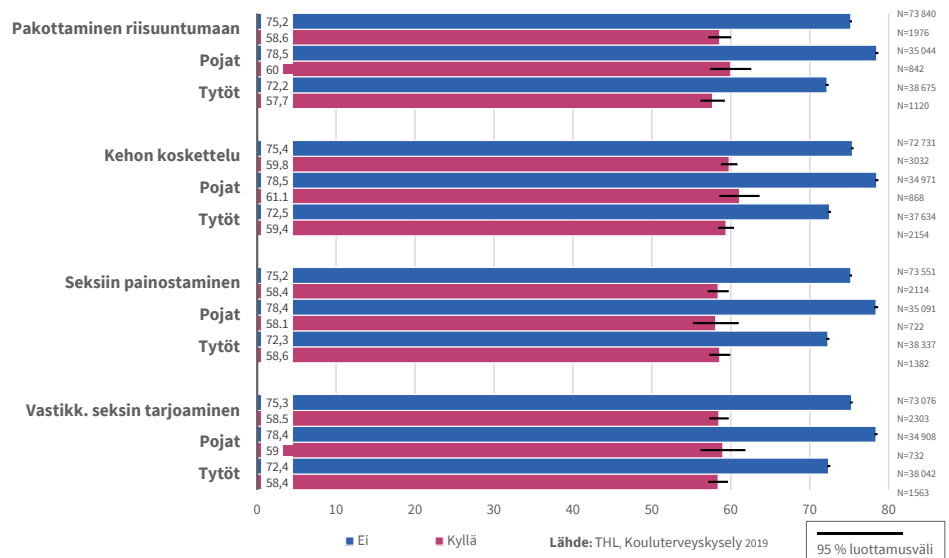
Perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaiset

Seksuaaliväkivallan kohteeksi joutuminen oli perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisilla yhteydessä osallisuuden kokemukseen (kuvio 1). Seksuaaliväkivaltaa kokeneiden oppilaiden osallisuusindikaattorin keskiarvo oli yli 14 pistettä matalampi verrattuna heihin, jotka eivät olleet kokeneet seksuaalista väkivaltaa. Pojilla vastaava ero (15,1 pistettä) oli lähes kolme pistettä tyttöjä (12,2 pistettä) suurempi. Seksuaaliväkivalta näkyy siten pojilla tyttöjä hieman heikompana osallisuuden kokemuksena.

Kuvio 1. Osallisuuden kokemus (osallisuusindikaattorin pistemäärä 0–100) perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisilla sen mukaan, onko kokenut seksuaaliväkivaltaa.

Seksuaalisen väkivallan eri muotojen väliltä ei löytynyt väittämässä 8. ja 9. luokkalaisilla juuri eroja, sillä osallisuusindikaattorin keskiarvot vaihtelivat 15,6–16,8 pisteen välillä (kuvio 2). Pojilla erot osallisuusindikaattorin keskiarvoissa olivat väittämässä noin 4–6 pistettä suurempia kuin tytöillä. Pojilla suurin ero osallisuusindikaattorin keskiarvossa oli yhdyntään tai seksiin pakottamisessa (20,3 pistettä) ja pienin kehon intiimien alueiden koskettamisessa (17,4 pistettä). Tytöillä ero oli suurin riisumaan pakottamisessa (14,5 pistettä) ja pienin kehon intiimien alueiden koskettamisessa (13,1 pistettä), mutta erot keskiarvoissa väittämien välillä olivat kauttaaltaan pieniä. Kaikkien väittämien kohdalla erot olivat tilastollisesti merkitseviä.

Kuvio 2. Osallisuuden kokemus (osallisuusindikaattorin pistemäärä 0–100) perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisilla sen mukaan, millaista seksuaaliväkivaltaa on kokenut.

1) Pakottamista riisuntumaan 2) Kehon intiimien alueiden koskettelu vastoin tahtoasi 3) Yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista 4) Rahan, tavaroiden tai päihteiden tarjoamista sinulle vastineeksi seksistä.

Osallisuuden kokemusta mitattiin osallisuusindikaattorilla

Osallisuusindikaattori muodostuu 10 väittämästä:

1. Tunnen, että päivittäiset tekemi-
seni ovat merkityksellisiä
2. Saan myönteistä palautetta te-
kemisistäni
3. Kuulun itselleni tärkeään ryh-
mään tai yhteisöön
4. Olen tarpeellinen muille ihmisille
5. Pystyn vaikuttamaan oman elä-
mäni kulkuun
6. Tunnen, että elämälläni on tar-
koitus
7. Pystyn tavoittelemaan minulle
tärkeitä asioita
8. Saan itse apua silloin, kun sitä
todella tarvitsen
9. Koen, että minuun luotetaan
10. Pystyn vaikuttamaan joihinkin
elinympäristöni asioihin.

Vastausvaihtoehtoina olivat 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä.

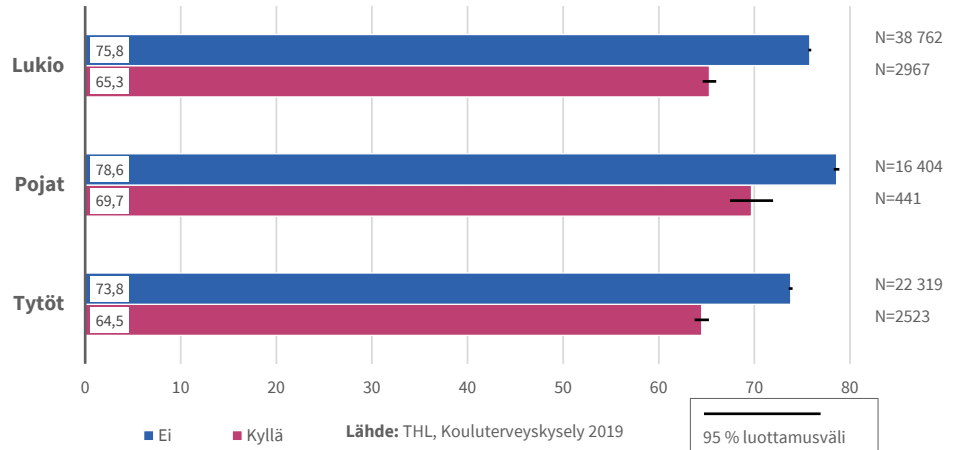
Vastaukset on pisteytetty (vaihtoehto 1 = 5 p...vaihtoehto 5 = 1 p), pisteet laskettu yhteen (raakasummapistemäärä 10–50 p) ja summapistemäärä on muunnettu pistemääräksi 0–100 pistettä.

Lisätietoja:

thl.fi/osallisuusindikaattori

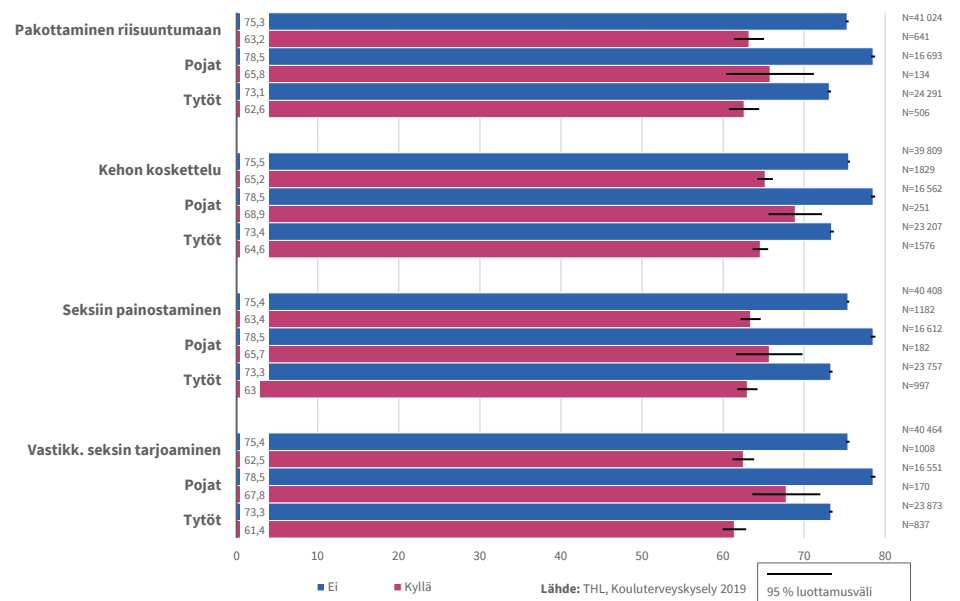
Lukiolaiset

Lukiolaisilla näkyi myös selkeä ero osallisuusindikaattorin keskiarvossa sen perusteella, oliko vastaaja kokenut seksuaaliväkivaltaa vai ei (kuvio 3). Seksuaaliväkivaltaa kokeneilla opiskelijoilla osallisuusindikaattorin keskiarvo oli 10,5 pistettä matalampi verrattuna niihin opiskelijoihin, jotka eivät olleet kokeneet seksuaaliväkivaltaa. Vastaava ero oli lähes yhtä suuri pojilla ja tytöillä, pojilla 8,9 pistettä ja tytöillä 9,3 pistettä.

Kuvio 3. Osallisuuden kokemus (osallisuusindikaattorin pistemäärä 0–100) lukiolaisilla sen mukaan, onko kokenut seksuaaliväkivaltaa.

Lukiolaisilla erot osallisuusindikaattorin keskimääräisissä pistemäärissä vaihtelivat 10,3 pisteestä 12,9 pisteeseen, kun osallisuusindikaattorin keskiarvoja tarkasteltiin seksuaaliväkivallan eri muotojen mukaan (kuvio 4). Pienen ero (10,3 pistettä) oli kehon intiimien alueiden koskettelussa. Poikien ja tyttöjen erot vaihtelivat vain vähän kolmessa väittämässä, joissa ero oli pojilla noin 1–2 pistettä suurempi tyttöihin verrattuna. Pojilla ero oli suurin yhdyntään tai muuhun seksiin painostamisessa (12,8 pistettä) ja pienin kehon intiimien alueiden koskettelussa (9,6 pistettä). Tyttöillä ero oli suurin rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamisessa vastineeksi seksistä (11,9 pistettä) ja pienin kehon intiimien alueiden koskettelussa (8,8 pistettä). Kaikkien väittämien kohdalla erot olivat tilastollisesti merkitseviä.

Kuvio 4. Osallisuuden kokemus (osallisuusindikaattorin pistemäärä 0–100) lukiolaisilla sen mukaan, millaista seksuaaliväkivaltaa on kokenut. 1) Pakottamista riisuuntumaan 2) Kehon intiimien alueiden koskettelua vastoin tahtoasi 3) Yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista 4) Rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamista sinulle vastineeksi seksistä.

Seksuaaliväkivalta

Seksuaaliväkivallan kohteeksi joutumista tarkasteltiin kysymyksellä ”Oletko kokenut jotakin seuraavista viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana?”.

- Pakottamista riisuuntumaan
- Kehon intiimien alueiden koskettelua vastoin tahtoa
- Yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista
- Rahan, tavaroiden tai päihteiden tarjoamista sinulle vastineeksi seksistä

Vastausvaihtoehtoina olivat 1) kyllä ja 2) en.

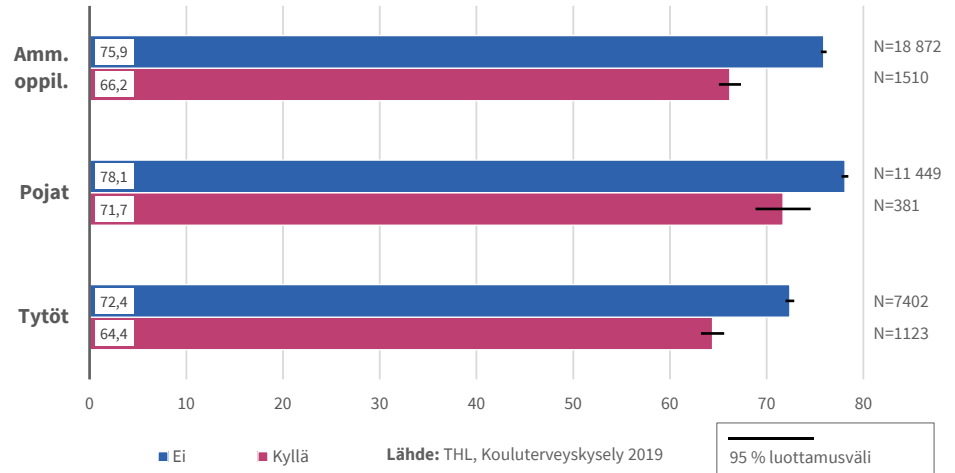
Muuttujasta on tehty summamuuttuja (1 = kokenut seksuaaliväkivaltaa, 2 = ei kokenut seksuaaliväkivaltaa). Vastaaja on saanut arvon 1, mikäli hän on vastannut ”kyllä” yhteenkin kohtaan.

Sukupuoli

Sukupuolta tarkasteltiin kysymyksellä: ”Mikä on virallinen sukupuolesi?”. Vastausvaihtoehdot olivat 1) poika ja 2) tyttö. Pieni osa ei vastannut tähän kysymykseen. He eivät ole mukana poikien ja tyttöjen välisessä vertailussa.

Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat

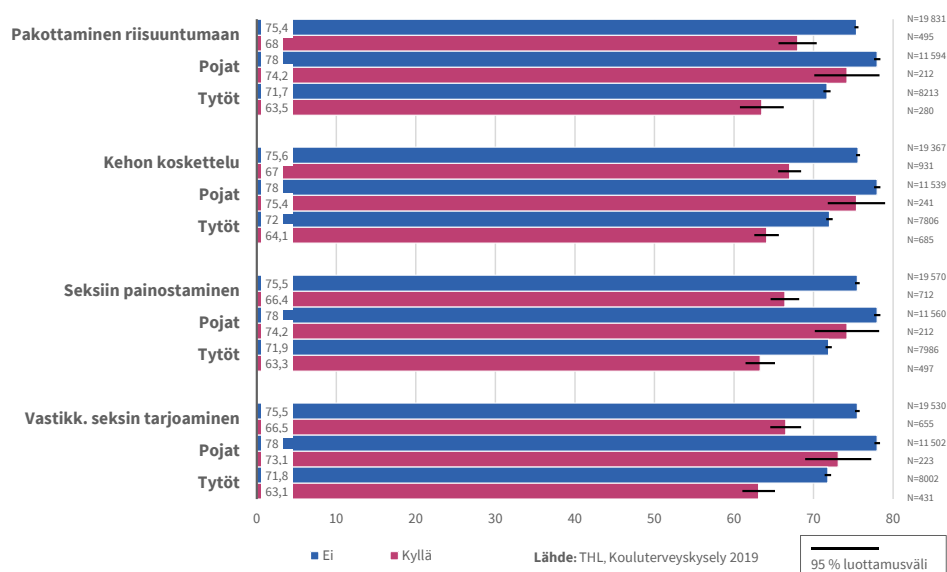
Myös ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla seksuaaliväkivalta oli yhteydessä osallisuuden kokemukseen (kuvio 5). Seksuaaliväkivallan kohteeksi joutuneiden osallisuusindikaattorin keskiarvo oli lähes 10 pistettä alaisempi verrattuna niihin opiskelijoihin, jotka eivät olleet kokeneet seksuaaliväkivaltaa. Tytöillä (8 pistettä) vastaava ero osallisuusindikaattorin keskiarvossa oli 1,6 pistettä suurempi kuin pojilla (6,4 pistettä).

Kuvio 5. Osallisuuden kokemus (osallisuusindikaattorin pistemäärä 0–100) ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla sen mukaan, onko kokenut seksuaaliväkivaltaa.

Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla osallisuusindikaattorin keskiarvojen erot seksuaaliväkivallan väittämien välillä olivat melko tasaisia, 7–9 pistettä (kuvio 6). Tyttöjen ja poikien välillä on melko suuriakin eroja. Väittämien välillä erot osallisuusindikaattorin keskiarvossa olivat tytöillä hyvin tasaisia, noin 8 pistettä. Pojilla ero oli hyvin pieni kehon intiimien alueiden koskettelussa (2,6 pistettä) ja suurin rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamisessa vastineeksi seksistä (5,9 pistettä). Heillä ero vastausvaihtoehtojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä ainoastaan rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamisessa vastineeksi seksistä, kun taas tytöillä kaikki erot olivat tilastollisesti merkitseviä.

Poikien osalta tulosten luotettavuutta on syytä epäillä, sillä valtaosa seksuaaliväkivaltaa kokeneista pojista vastasi ”kyllä” kaikkiin alla oleviin väittämiin ja heidän osallisuusindikaattorin mediaani oli 100 pistettä. Suhteessa muihin tämän julkaisun tuloksiin ja muihin väkivallan ja osallisuuden kokemuksen yhteyksiin (ks. Virrankari ym. 2020, 2021a, 2021b) voidaan pitää todennäköisenä, että kysymyksiin on vastattu pilailmielessä. Tulosten luotettavuutta ei kuitenkaan parannettu aineistoa rajaamalla, koska väittämäkohtaiset vastausmäärät olivat hyvin pieniä.

Kuvio 6. Osallisuuden kokemus (osallisuusindikaattorin pistemäärä 0–100) ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla sen mukaan, millaista seksuaaliväkivaltaa on koettu. 1) Pakottamista riisuuntumaan 2) Kehon intiimien alueiden koskettelua vastoin tahtoasi 3) Yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista 4) Rahan, tavaroitten tai päihteiden tarjoamista sinulle vastineeksi seksistä.

Johtopäätökset ja pohdinta

Osallisuuden kokemus oli matalampi niillä oppilailta ja opiskelijoilla, jotka olivat kokeneet seksuaaliväkivaltaa. Seksuaaliväkivallan ja osallisuuden kokemuksen yhteys oli vahvin 8. ja 9. luokkalaisilla. Lukiolaisilla ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla ero seksuaaliväkivaltaa kokeneiden ja sitä kokemattomien välillä oli samankaltainen. Pojilla yhteys oli hieman tyttöjä vahvempi perusopetuksen 8. ja 9. luokalla. Lukiossa eroja poikien ja tyttöjen välillä ei ilmennyt. Ammatillisessa oppilaitoksessa tyttöjen yhteys oli poikia vahvempi, mutta poikien epä johdonmukaiset vastaukset toisaalta estävät tyttöjen ja poikien välisen luotettavan vertailun. Väittämäkohtaisissa tarkasteluissa poikien ja tyttöjen väliset erot olivat kaikilla kouluasteilla samankaltaisia kuin summamuuttujassa.

Seksuaalisen väkivallan yhteys osallisuuden kokemukseen oli hieman vahvempi verrattuna vastikään julkaistuihin tuloksiin seksuaalisen häirinnän ja osallisuuden kokemuksen yhteydestä (Virrankari & Leemann 2022). Tämä on johdonmukaista, sillä seksuaaliväkivalta on seksuaalista häirintää vakavampi väkivallan muoto. Kauttaaltaan tulokset tukevat jo kertynyttä tietoa siitä, että erilaiset väkivallan muodot ovat systemaattisesti yhteydessä osallisuuden kokemukseen ja että yhteydet ovat vahvimmat perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisilla (Virrankari 2020, 2021a, 2021b). Tulokset osoittavat väkivallan kielteisten hyvinvointi- ja terveysvaikutusten olevan hyvin moninaisia.

Seksuaaliväkivallan määrää ei kysytty vuoden 2019 Kouluterveyskyselyssä. Näin ollen seksuaaliväkivallan kohdalla ei voitu selvittää, onko myös tapahtuneen väkivallan määrä yhteydessä osallisuuden kokemukseen. Uhrin suhteella väkivallan tekijään voi myös olla vaikutusta osallisuuden kokemukseen, mutta Kouluterveyskyselyssä tätä ei voida selvittää spesifisti eri väkivallan muotojen osalta.

Seksuaaliväkivallan ja osallisuuden kokemuksen välistä syy-seuraussuhdetta ei voida tutkia Kouluterveyskyselyn aineistolla. Oletettavasti suunta kulkee vahvemmin siihen suuntaan, että seksuaaliväkivalta heikentää osallisuuden kokemusta. Lasten ja nuorten osallisuuden ja siten myös hyvinvoinnin edistämiseksi keskeistä on estää väkivaltaa. Seksuaaliväkivallan estämisessä seksuaalikasvatus ja turvataitojen oppiminen ovat tärkeitä keinoja (THL 2022b). Haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset tarvitsevat erityistä tukea, jotta he osaavat paremmin tunnistaa ja estää seksuaaliväkivaltaa (Kettunen & Jokela 2021, 79). Olennaista on myös puuttua seksuaaliväkivallan riskitekijöihin, kuten esimerkiksi vanhempien mielenterveysongelmiin ja vanhemmuuden haasteisiin (esim. Assink ym. 2019). Väkivallaton lapsuus 2020–2025 -

toimenpideohjelmassa on lukuisia toimenpiteitä seksuaaliväkivallan estämiseksi, tunnistamiseksi ja haittojen minimoimiseksi (Korpilahti 2021).

Seksuaaliväkivallan uhrin tarvitsevat niin psykososiaalista kuin muutakin hoidollista tukea (Darth 2019, 299). Väkivallattoman ympäristön varmistamisen lisäksi on keskeistä pyrkiä pitämään kiinni lapsen tai nuoren arkirutiineista ja kaverisuhteista sekä tukea hänen perhettään (mt. 302). Väkivaltaa kokeneiden madaltunutta osallisuuden kokemusta tulee myös vahvistaa. Osallisuuden edistäminen liittyy siten sekä palveluihin että lapsen tai nuoren arkiympäristöön. Palveluissa osallisuutta lisää uhrin kunnioittava kohtaaminen, jotta hän voi kokea tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja ymmärretyksi (esim. THL 2022c). Pitkäkestoista toipumista voivat tukea myös luovat menetelmät, joiden on esimerkiksi aikuisilla sosiaalityön ryhmätoiminnassa osoitettu tukevan oman elämänhistorian uudelleen jäsentämistä (Huhtinen-Hildén & Isola 2019).

Lähteet

Assink M, van der Put C.E, Meeuwse M.W.C.M, de Jong N.M, Oort F.J, Stams G.J.J.M, Hoeve M. 2019. Risk factors for child sexual abuse victimization: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 145(5), 459–489.

Chen L.P, Murad M.H, Paras M.L, Colbenson K.M, Sattler A.L, Goranson E.N, Elamin M.B, Seime R.J, Shinozaki G, Prokop L.J, Zirakzadeh, A. 2010. Sexual abuse and lifetime diagnosis of psychiatric disorders: systematic review and meta-analysis. *Mayo clinic proceedings*, 85(7), 618–629.

Darth M. 2019. Seksuaaliväkivaltaa kokeneiden lasten haittojen minimointi: psykososiaalinen tuki, psyykkisen hoidon tarpeen arvio ja hoidon järjestäminen. Korpilahti U, Kettunen H, Nuotio E, Jokela S, Nummi V.M, Lillsunde P (toim.) 2019. Väkivallaton lapsuus: toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. *Julkaisuja 2019:27*, 299–314. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki.

Ensi- ja turvakotien liitto. 2021. Tunnista väkivalta.

Huhtinen-Hildén L, Isola A-M. 2019. Reconstructing life narratives through creativity in social work. *Cogent Social Sciences*, 5(1).

Ikonen R, Helakorpi S. 2019. Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2019. *Tilastoraportti 33/2019*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Isola A-M, Kaartinen H, Leemann L, Lääperi R, Schneider T, Valtari S, Keto-Tokoi A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. *Työpapereita 33/2017*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Isola A-M, Tulensalo H, Laitinen K. 2019. Osallisuus edistää turvallisuutta ja ehkäisee väkivaltaa. Korpilahti U, Kettunen H, Nuotio E, Jokela S, Nummi V.M, Lillsunde P (toim.) 2019. Väkivallaton lapsuus: toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. *Julkaisuja 2019:27*, 112–121. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki.

Kettunen H, Jokela S. 2021. Seksuaaliväkivalta. Korpilahti U (toim.) 2021. Väkivallaton lapsuus 2020–2025: toimeenpano ja viestintä. *Raportteja ja muistioita 2021:17*, 79–104. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki.

Korpilahti U. 2021. Väkivallaton lapsuus 2020–2025: toimeenpano ja viestintä. *Raportteja ja muistioita 2021:17*. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki.

Leemann L, Martelin T, Koskinen S, Härkänen T, Isola A-M. 2021. Development and Psychometric Evaluation of the Experiences of Social Inclusion Scale. *Journal of Human Development and Capabilities*, 1–25. <https://doi.org/10.1080/19452829.2021.1985440>

Maniglio R. 2009. The impact of child sexual abuse on health: A systematic review of reviews. *Clinical Psychology Review*, 29(7), 647–657.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2021. Kouluterveyskysely 2019 ja 2021, tiivistelmä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2022a. Seksuaaliväkivalta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2022b. Seksuaalikasvatus ja seksuaaliväkivallan ehkäisy.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2022c. Ohjeita työntekijälle seksuaaliväkivallan uhrin kohtaamiseen.

Virrankari L, Leemann L, Kivimäki H. 2020. Osallisuuden kokemus ja koulukiusaaminen: Kouluterveyskyselyn 2019 tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 35/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Virrankari L, Leemann L, Kivimäki H. 2021a. Osallisuuden kokemus ja vanhempien henkinen väkivalta: Kouluterveyskyselyn 2019 tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 38/2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Virrankari L, Leemann L, Kivimäki H. 2021b. Osallisuuden kokemus ja vanhempien fyysinen väkivalta: Kouluterveyskyselyn 2019 tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 39/2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Virrankari L, Leemann L. 2022. Osallisuuden kokemus ja seksuaalinen häirintä: Kouluterveyskyselyn 2019 tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 13/2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Tämän julkaisun viite:

Virrankari L, Leemann L (2022b) Osallisuuden kokemus ja seksuaaliväkivalta: Kouluterveyskyselyn 2019 tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 14/2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

ISBN 978-952-343-838-5 (verkko)

ISSN 2323-5179 (verkko)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-838-5>

Liite 1. Osallisuusindikaattorin keskiarvot (0–100 pistettä), 95 % luottamusvälit sekä vastaajamäärät kouluasteen ja virallisen sukupuolen mukaan.

Vastausvaihtoehto	Ei	Kyllä
Kokenut seksuaaliväkivaltaa (summamuuttuja)		
8. ja 9. luokka	75,7 (75,6–75,8), N=70 991	61,4 (60,7–62,2), N=5046
Pojat	78,6 (78,4–78,8), N=34 691	63,5 (61,6–65,4), N=1280
Tytöt	73 (72,8–73,2), N=36 180	60,8 (60,1–61,5), N=3749
Lukio	75,8 (75,7–76), N=38 762	65,3 (64,6–66), N=2967
Pojat	78,6 (78,3–78,9), N=16 404	69,7 (67,5–72), N=441
Tytöt	73,8 (73,6–74), N=22 319	64,5 (63,8–65,3), N=2523
Ammatillinen oppilaitos	75,9 (75,6–76,2), N=18 872	66,2 (65,1–67,4), N=1510
Pojat	78,1 (77,8–78,5), N=11 449	71,7 (68,9–74,6), N=381
Tytöt	72,4 (72–72,9), N=7402	64,4 (63,2–65,6), N=1123
Kokenut pakottamista riisuuntumaan		
8. ja 9. luokka	75,2 (75–75,3), N=73 840	58,6 (57,2–60,1), N=1976
Pojat	78,5 (78,3–78,7), N=35 044	60 (57,4–62,6), N=842
Tytöt	72,2 (72–72,4), N=38 675	57,7 (56,1–59,2), N=1120
Lukio	75,3 (75,1–75,5), N=41 024	63,2 (61,4–65,1), N=641
Pojat	78,5 (78,2–78,7), N=16 693	65,8 (60,4–71,2), N=134
Tytöt	73,1 (72,9–73,3), N=24 291	62,6 (60,7–64,4), N=506
Ammatillinen oppilaitos	75,4 (75,1–75,6), N=19 831	68 (65,6–70,4), N=495
Pojat	78 (77,6–78,4), N=11 594	74,2 (70,1–78,3), N=212
Tytöt	71,7 (71,2–72,1), N=8213	63,5 (60,8–66,3), N=280
Kokenut kehon intiimien alueiden koskettelua vasten tahtoaan		
8. ja 9. luokka	75,4 (75,2–75,5), N=72 731	59,8 (58,8–60,9), N=3032
Pojat	78,5 (78,3–78,7), N=34 971	61,1 (58,5–63,6), N=868
Tytöt	72,5 (72,3–72,7), N=37 634	59,4 (58,4–60,4), N=2154
Lukio	75,5 (75,4–75,7), N=39 809	65,2 (64,2–66,1), N=1829
Pojat	78,5 (78,3–78,8), N=16 562	68,9 (65,6–72,2), N=251
Tytöt	73,4 (73,2–73,7), N=23 207	64,6 (63,6–65,5), N=1576
Ammatillinen oppilaitos	75,6 (75,3–75,8), N=19 367	67 (65,6–68,5), N=931
Pojat	78 (77,6–78,4), N=11 539	75,4 (71,8–79), N=241
Tytöt	72 (71,6–72,4), N=7806	64,1 (62,6–65,7), N=685
Kokenut yhdyntään tai muuhun seksiin painostamista tai pakottamista		
8. ja 9. luokka	75,2 (75,1–75,4), N=73 551	58,4 (57–59,7), N=2114
Pojat	78,4 (78,2–78,7), N=35 091	58,1 (55,2–61), N=722
Tytöt	72,3 (72,1–72,5), N=38 337	58,6 (57,2–59,9), N=1382
Lukio	75,4 (75,3–75,6), N=40 408	63,4 (62,2–64,7), N=1182
Pojat	78,5 (78,2–78,8), N=16 612	65,7 (61,6–69,8), N=182
Tytöt	73,3 (73,1–73,5), N=23 757	63 (61,7–64,2), N=997
Ammatillinen oppilaitos	75,5 (75,2–75,8), N=19 570	66,4 (64,6–68,2), N=712
Pojat	78 (77,6–78,4), N=11 560	74,2 (70,2–78,3), N=212
Tytöt	71,9 (71,5–72,3), N=7986	63,3 (61,4–65,1), N=497
Kokenut rahan, tavaran tai pähteiden tarjoamista vastineeksi seksistä		
8. ja 9. luokka	75,3 (75,1–75,4), N=73 076	58,5 (57,3–59,8), N=2303
Pojat	78,4 (78,2–78,6), N=34 908	59 (56,1–61,8), N=732
Tytöt	72,4 (72,2–72,6), N=38 042	58,4 (57,1–59,6), N=1563
Lukio	75,4 (75,2–75,6), N=40 464	62,5 (61,1–63,8), N=1008
Pojat	78,5 (78,2–78,8), N=16 551	67,8 (63,6–72), N=170
Tytöt	73,3 (73,1–73,5), N=23 873	61,4 (59,9–62,8), N=837
Ammatillinen oppilaitos	75,5 (75,2–75,8), N=19 530	66,5 (64,6–68,5), N=655
Pojat	78 (77,7–78,4), N=11 502	73,1 (69–77,3), N=223
Tytöt	71,8 (71,4–72,2), N=8002	63,1 (61,1–65,2), N=431